

Nasledovníci či svätí? Odpovie evanjelista Marek

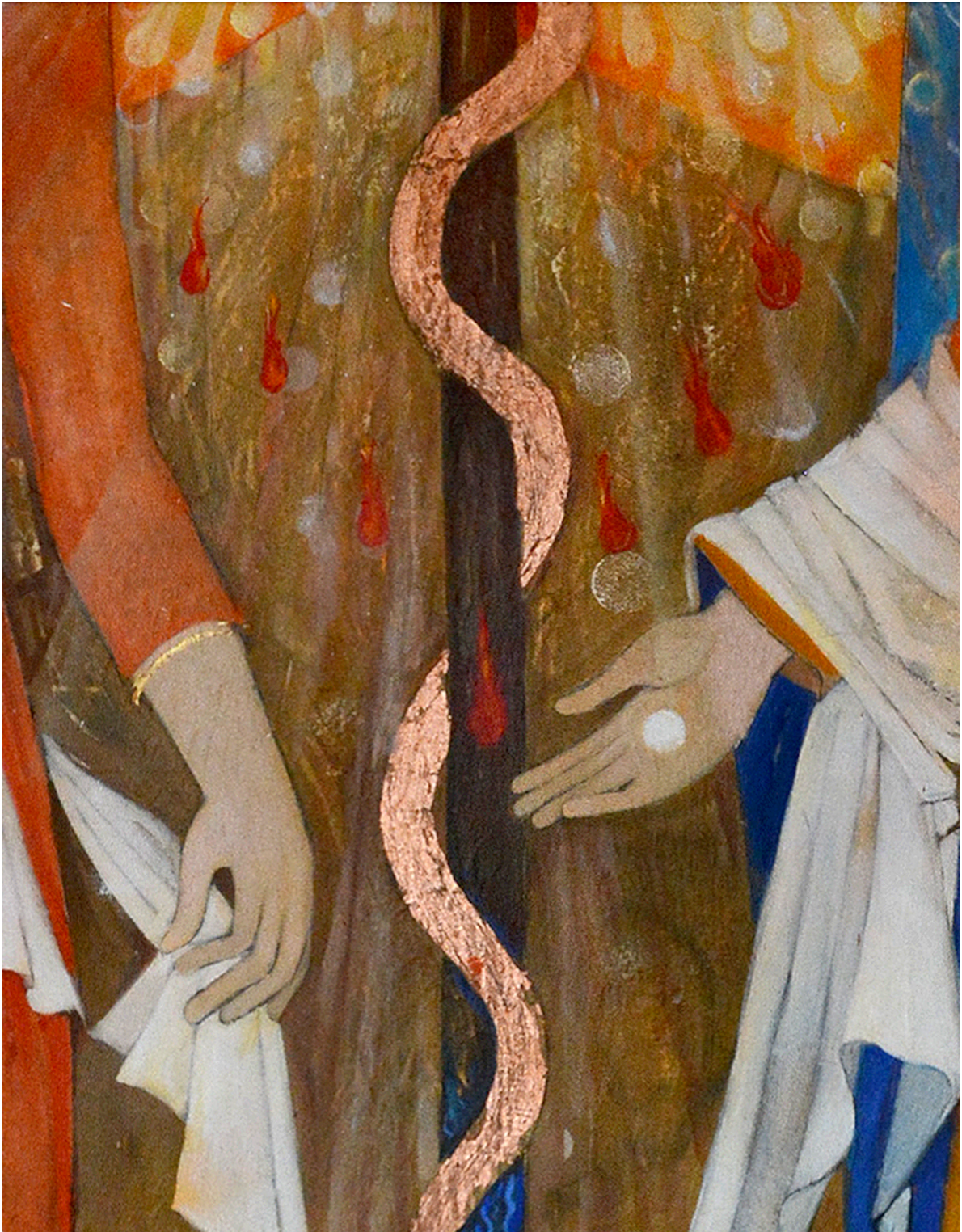
Adventný víkend s Bibliou 8. – 10. 12. 2023

Tematický biblický seminár

(Sprievodca)

Cleopas

Badín 2023

Názov diela: *Biblická Judita – predobraz Panny Márie*¹ (ruky, detail)

Autorka diela: akad. mal. Darina Gladišová

Rok 2023

¹ *Poznámka autorky:* Toto dielo bolo inšpirované sviatkom Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorý dal prvý impulz k vzniku nového obrazu *Biblická Judita – predobraz Panny Márie*.

BIBLICKÁ JUDITA – PREDOBRAZ PANNY MÁRIE

Úvod

Poslaním každého veriaceho umelca by mala byť snaha vypovedať o svetle, ktoré vnútorne prežíva vo vzťahu s Bohom a povznáša ho nad hektickú realitu sveta. Jeho tvorba sa tak môže stať posvätným úkonom, pričom si uvedomuje, že nie je jej jediným autorom. Duch Svätý sám tvorí. Umelec je len nástrojom, prostredníctvom ktorého sa necháva tvorivo viesť na čistom bielom plátne.

Kompozícia, forma a farby sú len nádobami čohosi, čo nás presahuje silou, priťahovanou krásou a láskou **Božieho slova**.

O ženách a motívoch obrazu

Obraz **Biblická Judita** sa pre mňa stal pozvaním tak trochu vstúpiť do tajomstva židovských sviatkov Chanuka a Šavuot a tiež kresťanských Vianoc a Turíc. Dielo je voľnou interpretáciou a bolo inšpirované Božím slovom formou obrazu.

Popis kompozície: Počiatočným písmenom alebo znakom, ktoré má vtiahnúť do samého jadra kompozície, je **tau** (Ez 9,4-6) – symbol obrátenia a spásy spájajúci ľavú časť kompozície (akoby ľavé krídlo oltára) s pravou tak, aby vizuálne aj významovo boli rozložené na obe jej strany, ale súčasne tvorili jeden harmonický a kompaktný celok.

Ľavá časť diela predstavuje Juditinu vernosť Starému zákonu – Tóre, ktorú Boh zjavil Mojžišovi na hore Sinaj (tento posvätný vrch naznačuje pozadie obrazu vo farbe a štruktúre).

Pravá časť diela znázorňuje Pannu Máriu. Jej príchod je opísaný už v Gn 3,15, kde Boh prisľubuje víťazstvo nad hadom žene, ktorá vyjadruje poslušnosť Božiemu slovu tým, že ho počúva a zachováva. Obidve ženy, Mária aj Judita, sú pre nás vzorom vernosti a dôvery vo viere v jedného Boha Otca (motív zobrazuje spodná, najtmavšia časť kompozície: Juditin meč vyjadruje Božie slovo – postava Márie rozdrvenie hlavy hada panenskou čistotou), prameň vody je symbolom, že pijeme z toho istého žriedla.

Ťažisko celej kompozície tvorí jej stred v tvare kruhu, v ktorom je zakomponovaný Baránok. On je tým prameňom, z ktorého vytekajú prúdy

živej vody na hore Sinaj. Boh sa celé stáročia obracia na svoj ľud, aby ho zachránil. Najprv tým, že dal vytrysknúť prameňu zo skaly prostredníctvom úderu Mojžišovej palice, potom tým, že mu dal Tóru – cestu svetla, ktorú pri prvom exode spečatil obetnou službou. Boh ďalej odpovedá na volanie nespokojného ľudu v podobe medeného hada na Áronovej a Mojžišovej palici (ako obrazu uzdravenia cestou pokánia). Palica s medeným hadom sa v kompozícii začína prelínať do písmena T a postupne do tvaru Kristovho kríža priamo do stredu Božieho baránka. Voda a krv vytrysknuté z Baránkovho boku symbolizujú Ježiša Krista zostupujúceho do hmotného tela, v ktorom bol aj ukrižovaný a vstal z mŕtvych. Kruh okolo Baránka symbolizuje Ducha Svätého v podobe rastúceho mesiaca ako duchovné počatie Panny Márie. Rana v Baránkovom boku – krv a voda – symbolizuje krst Krista a zrod Cirkvi. Kruh sa uzatvára apoštolmi v počte dvanásť. Zvislé rameno kríža symbolizuje pohyb zo zeme do Svetla, a to cestou pokánia. Kristov kríž je znamením vyzdvihnutia – Dňom zmierenia pre celý svet. Úkon pokánia (predobraz sviatosti zmierenia – spovede) je nevyhnutný pre stretnutie sa s Pánom a je zahrnutý už v Ex 19,10, keď povedal Mojžišovi: „Chod' k ľudu a postaraj sa o ich posvätenie dnes a zajtra! Aj šaty nech si vyperú.“

V tejto súvislosti ma inšpiroval Mojžišov text spolu s textom Knihy Judita (porov. Jdt 11,16–12,12), a zvlášť to, ako po tri noci vychádzala na modlitbu: „Tak bola tri dni v tábore. V noci vychádzala do údolia Betulie a umývala sa pri vodnom prameni v tábore. Keď vystupovala, modlila sa k Pánovi, Bohu Izraela, aby riadil jej cestu na povýšenie jej ľudu“ (Jdt 12,7-8). Vníkala som to ako predobraz krstu Duchom Svätým. Ako vidíme, podmienkou vypočutia našej modlitby pred Bohom je duchovná čistota – obnova v Duchu Svätom.

Na obraze Judity, ale aj Márie, je tento úkon duchovnej katarzie vyjadrený v zdvojenom pohybe rúk oboch žien. Juditina pravá ruka drží olivovú vetvičku symbolizujúcu výhonok z Dávidovho rodu (predobraz duchovného spojenia sa v modlitbe), čím nám naznačuje, že duša je tým chrámovým priestorom, v ktorom prebýva Boh v tretej Božskej osobe (porov. Mt 3,16-17).

Juditin odev sa spája s čistotou plátna Panny Márie, ktoré kropia kvapky krvi z trňovej koruny jej ukrižovaného syna. Mária s pohľadom nasmerovaným

k Judite si jednou rukou s plátnom ochraňuje tajomstvo nepoškvrneného počatia, ale zároveň i duchovného počatia Božieho Syna (obraz plodovej vody v lone je predobrazom živej vody, z ktorej sa narodí nový Mesiáš, potomok z Dávidovho rodu) – **nové počatie**. Máriin pohyb druhou rukou naznačuje príchod novej **Paschy, vtelenie Božieho slova**, ktoré zostupuje z neba v **Ježišovi Kristovi, Spasiteľovi a Vykupiteľovi** pre všetky národy sveta. Cestou odpustenia a zjednotenia sa v láske **Božského Srdca Ježišovho** v dare **ohňa** Ducha Svätého, dažďa **milosrdenstva**, novej manny, ktorá sýti a zavlažuje našu ubolenú zem a dušu, chce priniesť novú nádej a pokoj nie silou meča, ale silou Ducha Svätého.

Juditin tanec a spev oznamujú radostnú zvesť o tom, že všetky národy ponесú ratolesti, na hlavách budú mať olivové vence a budú spievať (porov. Jdt 15,9–16,15): „Zaspievam môjmu Bohu novú pieseň: Veľký si, Pane, a slávny, obdivuhodne silný a nepremožiteľný“ (Jdt 16,13).

Starý a Nový zákon – dve cesty, dve ženy, dve časti kompozície – sa v dvojitom pohybe spájajú v **jedno**, do bodu **IHS – Chleba života – Eucharistie**, ktorá sa zrodila z **nepoškvrneného počatia Panny Márie**.

Darina Gladišová

Máriin pohľad (detail)